

GREEN DEAL INDUSTRIAL PLAN

Een bevraging van het
Vlaamse middenveld

Inhoudstafel

Context	2
Bevraging	2
Pijler 1 - Een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader	3
Pijler 2 – Snellere toegang tot financiering	10
Pijler 3 – Verbetering van vaardigheden	14
Pijler 4 - Open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens	17

Context

Op vraag van het Vlaams Parlement heeft VLEVA een bevraging uitgevoerd van het Vlaamse middenveld over het Green Deal Industrieel Plan, een belangrijk Europees dossier met veel impact op Vlaanderen. Dit rapport is het resultaat van die bevraging en wordt vandaag, op 9 mei 2023, aan het Vlaams Parlement voorgesteld. Niet geheel toevallig vieren we op 9 mei Europadag, de dag waarop 73 jaar geleden met de ondertekening van de Schumanverklaring de eerste bouwstenen van de Europese Unie werden gelegd.

[Het Green Deal Industrial Plan](#), dat op 1 februari 2023 werd voorgesteld door de Europese Commissie, is een prioritair EU-dossier voor Vlaanderen (en VLEVA) met een brede impact op veel actoren. De Europese Commissie wil met dit plan een antwoord bieden op de initiatieven van andere landen die ongewenste neveneffecten hebben op de Europese economie.

De bevraging is gebaseerd op de vier pijlers van het plan:

- Een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader
- Snellere toegang tot financiering
- Verbetering van vaardigheden
- Open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens

Met deze bevraging willen we VLEVA-leden de kans geven om hun mening te geven over dit impactvol dossier en zo beleidsmakers van onderuit voeden met de input van het Vlaamse middenveld.

Bevraging

Over de 4 pijlers uit het plan kregen onze VLEVA-leden telkens twee vragen.

- Met welke struikelblokken krijgt jouw organisatie te maken in verband met dit thema?
- Waar zou de focus van de Europese Unie vooral moeten liggen? Wat moet Europa (meer) doen en/of laten?

We hebben input ontvangen van 14 leden (Transport en Logistiek Vlaanderen (TLV), Fevia, ACV innovatief, essenscia Vlaanderen, Flanders Make, Voka, Vlaamse Hogescholenraad, VITO, Syntnum, Agoria, Vlaamse Milieumaatschappij, Vereniging van Vlaamse Provincies, Port of Antwerp-Bruges en North Sea Port). De leden hadden 4 weken de tijd om deze bevraging in te vullen via een digitaal antwoordformulier.

Het onderstaande rapport geeft de visie van de VLEVA-leden per pijler weer. Deze schriftelijke visies gelden als standpunten van de benoemde leden. VLEVA neemt zelf geen standpunten in.

Vragen over dit document?

Contacteer Frédéric Cabistan (frederic.cabistan@vleva.eu) of Celeste Wezenbeek (celeste.wezenbeek@vleva.eu).

Pijler 1 - Een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader

Een sterk regelgevingskader is van belang voor het scheppen van gunstige voorwaarden voor het bedrijfsleven, het bieden van hoogwaardige werkgelegenheid voor werknemers en het beschermen van ons milieu.

*In het kader van een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader **focust** de Commissie in haar Green Deal Industrieel Plan op **drie zaken**:*

- **Voorstel voor een Net-Zero Industry Act:** deze wetgeving moet een vereenvoudigd regelgevingskader bieden voor de productiecapaciteit van producten die van cruciaal belang zijn om onze klimaatdoelstellingen te halen (bv. batterijen, windmolens, warmtepompen, zonnecellen, elektrolyse-installaties en technologieën voor koolstofopvang en -opslag). Een aantal zaken uit de voorgestelde wetgeving zijn de volgende: sectorspecifieke doelstellingen voor de industriële capaciteit tegen 2030, minder lange vergunningsprocedures, een éénloketsysteem voor vergunningen, bevorderen van strategische projecten voor ontwikkelde en minder ontwikkelde regio's, Europese normen, testomgevingen voor regelgeving, verschillende vormen van overheidsoptreden enzovoort.
- **Voorstel voor een Europese kritieke grondstoffenwet (Critical Raw Materials Act):** deze wetgeving moet de voorzieningszekerheid van kritieke grondstoffen in de EU waarborgen door internationale betrokkenheid te versterken, winning, verwerking en recyclage te vergemakkelijken en tegelijkertijd hoge milieunormen te waarborgen en onderzoek en innovatie voort te zetten.
- **Energie:** om de hoge energiekosten het hoofd te bieden en dure en fossiele brandstoffen te vervangen door goedkopere hernieuwbare energiebronnen zijn reeds belangrijke stappen gezet in overeenstemming met het REPowerEU-plan. De Commissie stelde ook een hervorming van de opzet van de elektriciteitsmarkt voor, zal de markttransparantie vergroten (o.a. met een uniform energielabel voor warmtepompen) en zal het belang van infrastructuur blijven benadrukken.

TLV - TRANSPORT EN LOGISTIEK VLAANDEREN

De energietransitie naar een nul-uitstoot heeft een grote impact op de transportsector. TLV stelt zich dan ook de vraag of er in de toekomst voldoende energie beschikbaar zal zijn voor de bijkomende vraag aan transport. Geraakt energie bovendien op het juiste moment op de juiste plaats met de juiste toevoer- en laadinfrastructuur?

Met deze bezorgdheden in het achterhoofd, vraagt TLV aan Europa of ze in haar voorstellen met een bottom-up benadering vanuit voorspelbare noden wil werken. Daarnaast moet Europa tegelijkertijd technologie-neutraliteit behouden inzake het zwaar vervoer.

FEVIA

De Net-Zero Industry Act focust alleen op een vereenvoudigd regelgevingskader voor bedrijven die producten ontwikkelen die van cruciaal belang zijn om onze klimaatdoelstellingen te halen (bv. batterijen, windmolens, warmtepompen, zonnecellen, elektrolyse-installaties en technologieën voor koolstofopvang en -opslag). Toch is er een héél groot deel van de maakindustrie (waaronder de voedingsindustrie) die deze nieuwe technologieën in hun productieprocessen zal moeten integreren. De voedingsindustrie moet bovendien de transitie naar minder uitstoot maken en dit gaat gepaard met aanzienlijke investeringen. Dat aspect zou ook moeten opgenomen worden in de Net-Zero Industry Act.

Fevia vindt dat Europa niet alleen moet focussen op enkel die bedrijven die nieuwe “klimaattechnologieën” ontwikkelen, maar dat Europa ook moet focussen op de rest van de industrie die nieuwe regels zal moeten implementeren in hun processen.

ACV INNOVATIEF

Voor ACV moet er een gelijk speelveld blijven tussen Europese lidstaten door een “Europese (gesolideriseerde) laag” te voorzien in subsidiesystemen om de gewenste industrieën in Europa te houden.

ACV wil dat Europa haar focus enerzijds legt op het ontwikkelen van een uniform Europees regelgevend kader en anderzijds in de nieuwe begrotingsregels ruimte schept voor publieke investeringen die nodig zijn om de groene transitie mogelijk te maken.

ESSENSCIA VLAANDEREN

Europa heeft de neiging om te vervallen in overregulering met bijhorende administratieve rompslomp en rechtsonzekerheid in vergunningsprocedures. Een strikt keurslijf aan regeltjes leidt bovendien ook tot wetgeving die met een te enge blik naar de economische realiteit kijkt en onvoldoende rekening houdt met cruciale aspecten zoals technologieneutraliteit of de impact op sterk geconnecteerde industriële waardeketens.

- Net-Zero Industry Act: het voorstel schiet op verschillende vlakken te kort. De scope is bijvoorbeeld te beperkt. Er wordt een aantal specifieke technologieën naar voor geschoven, terwijl er aandacht zou moeten zijn voor de bredere waardeketen en de industrie in zijn geheel.
- De voorgestelde hervorming van de elektriciteitsmarkt riskeert op zijn beurt extra complexiteit en regelgeving met zich mee te brengen. Zo worden in dit voorstel bijkomende instrumenten gepresenteerd om koolstofarme flexibiliteits- en productietechnologieën te bevorderen, onder andere door directe steunmechanismen (“2-way CfD” en flexibiliteitssteun) en door het creëren van bijkomende parallelle markten (bijvoorbeeld peak shaving producten vanuit de transmissienetbeheerder en bijkomende criteria omtrent koolstofneutraliteit in capaciteitsmarkten). Deze uitbreidingen zorgen voor een verdere uitholling van de bestaande elektriciteitsmarkten zonder rekening te houden met de kostprijs van het elektriciteitssysteem voor de eindgebruiker.

- Hierbij krijgen de lidstaten bovendien grotere verantwoordelijkheden waardoor de uitrol van nationale ondersteuningsmechanismen de interne markt zal verstoren.

Essenscia wil dat Europa focust op het behoud van de industrie in Europa. Zeker voor een energie-intensieve en exportgerichte industriële sector zoals de chemie en life sciences is het internationale concurrentievermogen een conditio sine qua non om te kunnen investeren, innoveren en jobs creëren. Essenscia blijft hameren op een sterk industriebeleid: in Europa, in België en in Vlaanderen.

Er lopen op Europees niveau heel wat initiatieven die de concurrentiekracht en de strategische autonomie van de industriële sector moeten verhogen. Het is goed dat beleidsmakers steeds beter beseffen dat een ambitieus industriebeleid de belangrijkste hefboom is voor jobcreatie, meer welvaart en de transitie naar een duurzame samenleving.

FLANDERS MAKE

Europa zou zich volgens Flanders Make moeten focussen op het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling met betrekking tot nieuwe technologieën en strategische projecten. Daarnaast zou het verlagen van de drempels voor de industrie om mee te doen aan dit soort projecten een Europese prioriteit moeten zijn.

VOKA

Voka ziet in dat de voorgestelde regelgeving opportuniteiten biedt. Het is volgens hen goed dat er nu een kader bestaat dat de Green Deal ook economisch aanvult.

Voka ziet ook enkele struikelblokken:

- Om de industrie/economie klimaatneutraal te krijgen tegen 2050, rest er volgens VOKA nog één investeringscyclus. Daarvoor moeten de condities om te investeren ook juist zitten. Deze broodnodige investeringen gebeuren echter enkel wanneer de investeringscondities – en dus het beleid – juist zitten. Als deze condities nu goed worden gezet, kunnen we een goede stap nemen richting Europese competitiviteit.
- Te beperkte scope. Deze investeringen moeten gebeuren bij alle bedrijven, zowel bij het aantrekken van de nieuwe netto-nul waardeketens maar ook bij het verduurzamen, versterken en competitief houden van de bestaande industrie. Voka mist dit in de huidige Europese voorstellen, waar de focus vooral ligt op een aantal technologieën.

Daarnaast hamert Voka op de uitvoerbaarheid van Europees niveau naar het niveau van de lidstaten. Hoewel er zeker goede insteken inzitten (bv. versnellen van vergunningen), stelt Voka zich de vraag in welke mate dit echt tot een verbetering kan leiden van de investeringscondities in de lidstaten.

In haar verwachtingen over Europa vindt Voka een coherent beleidskader noodzakelijk. Zeker gezien het geheel aan beleidsdomeinen, het uitgebreide instrumentarium en het inzetten op verschillende projecten, moet er worden nagedacht over hoe de verschillende deeltjes van het raderwerk

maximaal in elkaar kunnen draaien. Zowel op Europees als op Belgisch-Vlaams niveau is er nood aan een holistisch kader voor de competitiviteit van de volledige economie.

De echte economische aantrekkingskracht van de Europese Unie is de interne markt, een meerwaarde die voor de Vlaamse economie nauwelijks onderschat kan worden. Door het uniformiseren van regels is het makkelijker om buiten de eigen landsgrenzen op te schalen en op die manier een markt van meer dan 500 miljoen inwoners te kunnen bereiken. Een studie van een Nederlandse planbureau rekende uit dat de voordelen van de EU het grootst zijn voor België en Vlaanderen, met een handelswinst op lange termijn van 4,4% van het BBP. Het schaalargument speelt hier uiteraard een doorslaggevende rol, bedrijven kunnen veel meer markten bereiken door die eengemaakte markt.

Echter zit er – 30 jaar na datum – sleet op de machine. En dit vormt weldegelijk een probleem, ook wat betreft het stimuleren inzake technologische innovaties en doorbraken. Wanneer de interne markt niet naar behoren functioneert, is het moeilijker voor nieuwe bedrijven om op te schalen – iets wat makkelijker gebeurt in de meer homogene Amerikaanse en Chinese markten. De versnippering zorgt voor een onderbenutting van de Europese markt en dus een onderbenutting van het economisch potentieel. De aandacht voor de interne markt is jammer genoeg ondermaats en om die reden schuift Voka drie pistes naar voren. Meer verdiepen en moderniseren, betere handhaving en controle en ten slotte het aanpakken van de regeldruk om zo meer ruimte te creëren om te ondernemen.

VITO

VITO ziet, gedreven door een industriële vraag, een zeer grote toegevoegde waarde voor testomgevingen in semi-reële omstandigheden: zogenaamde strategische living labs. Hierbij test VITO zowel de interoperabiliteit van toepassingen als de interacties met eindgebruikers uit. Dit is een cruciale brug tussen de in de EU ontwikkelde innovaties en hun daadwerkelijke productie/uitrol (op voldoende schaalgrootte).

De Net-Zero Industry Act focust op enkele technologiecomponenten. Daarnaast is het van groot belang om ook te focussen op de integratie van deze technologieën in de gebouwde, industriële en mobiliteitsomgeving. Meestal gaat het ook om uitdagingen voor de volledige waardeketen waar ook verschillende wetgevingen optimaal op elkaar moeten afgestemd worden.

Wat betreft de kritieke grondstoffenwet ondersteunt VITO het idee dat lidstaten werk moeten maken van stock-flow analyse om de voorraden van kritieke grondstoffen beter te kennen en te kunnen beheren. Het gebruik van de United Nations Framework Classification for Resources methode (UNFC-methode) voor zowel primaire als secundaire grondstoffenvoorraden zorgt voor een verbetering en uniformisering van de evaluatie van ontginningsmogelijkheden. Tegelijk wordt zo een stap gezet om het onderscheid tussen secundaire en primaire materialen te verkleinen. De algemene introductie van de stock-flow analyse en de UNFC-methode bieden kansen aan VITO om bedrijven en overheden met advies te ondersteunen. In de uitrol van het beleid van de kritieke grondstoffenwet moet er ook voldoende rekening gehouden worden met de volledige waardeketen. Een verhoging van de beschikbaarheid van materialen moet gekoppeld worden aan een versterking en uitbreiding

van de maakindustrie, zodat de grondstoffen ook omgezet kunnen worden naar producten. Anders verschuift de afhankelijkheid naar de volgende stap in de keten.

Interoperabiliteit en intelligente sturing zijn daarnaast twee basisvoorwaarden om de technologieën die in de EU geproduceerd zullen worden ook in applicatiecontext uniek te maken. Dit geldt voor de toepassing in slimme netten, maar ook de aandacht voor bijvoorbeeld geïntegreerde renovatieconcepten zou nog meer expliciet aan bod kunnen komen. Hiervoor zijn een aantal verbindingstechnieken (ook bv. in kader van warmtenetten) die specifieke aandacht verdienen naast de al vermelde technologieën.

SYNTRUM

De Europese Unie zou zich vooral moeten focussen op meer eenvoudige regelgeving zodat mensen flexibele manier kunnen opleidingen volgen en zich zo snel kunnen aanpassen aan de nieuwe omstandigheden.

AGORIA

Het versnellen van de vergunningsprocedure voor strategische projecten is een belangrijke stap, maar Agoria wil erop toezien dat dit geen extra administratieve last met zich meebrengt. Van cruciaal belang voor Agoria is dat zowel de kritieke grondstoffenwet als de Net-Zero Industry Act meer dan een startpunt zijn, ze moeten als het ware een kompas kunnen aanreiken om de bestaande Europese wetgevingskaders te onderzoeken om dit doel te bereiken (energie, REACH, handel ...)

Agoria ziet haar ondernemingen getroffen worden door de golf aan regelgeving in de huidige regeerperiode (groene en digitale transformatie), van de herziening van de machinerichtlijn tot de verordening inzake artificiële intelligentie, rapporteringsverplichtingen (taxonomie van duurzame economische activiteiten, due diligence,...) enzovoort. Een adempauze en coherente inzichtverwerving zijn noodzakelijk om de ondernemingen (en specifiek kmo's) te helpen aan hun nieuwe verplichtingen te voldoen. De Commissie moet al deze verplichtingen die aan de ondernemingen worden opgelegd evalueren en nagaan of ze een aanmerkelijke bijdrage leveren aan de transitiedoelstellingen (waar Agoria achter staat).

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ – VMM

Europa moet volgens VMM voor meer afstemming zorgen tussen de verschillende regelgevingskaders op Europees niveau.

NORTH SEA PORT

North Sea Port verwelkomt het Green Deal Industrial Plan. Als grensoverschrijdende haven die dankzij de aanwezigheid van belangrijke industriële sectoren (staal, chemie, energie, automotive, food & feed, bouwmaterialen, value added logistics) de derde plaats bekleedt in Europa op het vlak van toegevoegde waarde, steunt North Sea Port dit zeer belangrijke initiatief van de Europese Commissie om onze Europese concurrentiekracht te versterken en transitie naar klimaatneutraliteit te faciliteren.

North Sea Port vraagt aan Europa voldoende urgentie en slagkrachtigheid inzake het nieuwe plan. Ze stelt vast dat de concurrentiekracht van meerdere havenbedrijven momenteel om verschillende redenen (hoge energieprijzen, goedkopere niet ETS gebonden import, ...) stevig onder druk staat en dat belangrijke investeringsbeslissingen vandaag reeds uitgesteld of geschrapt worden. Het is nog moeilijk in te schatten of dit plan zal volstaan om een gelijk speelveld te creëren tussen Europa en andere belangrijke handelsblokken zoals China, Verenigde Staten, India,...

Daarnaast verwelkomt North Sea Port de aangekondigde vereenvoudiging van de vergunningsprocedures met kortere termijnen voor de verschillende vergunningsfasen om op die manier de geplande realisatie van belangrijke waterstof, koolstofopslag (CCS) en groene stroom (wind- en zonenergie) projecten te kunnen versnellen. North Sea Port heeft nog geen duidelijkheid op welke manier en vanaf wanneer deze door Europa aangekondigde vereenvoudiging de huidige omgevingsvergunningsprocedures zullen beïnvloeden.

Verder moet er voldoende aandacht besteed worden aan een stimulerend kader voor de certificering/erkenning van groene en blauwe waterstof om op die manier de ontwikkeling van een Europese waterstofmarkt, waarin de havens inzake import, productie, gebruik en transport een belangrijke rol spelen, te kunnen versnellen en opschalen.

Rekening houdend met het belang van Carbon Capture Storage (CCS) als één van de strategische sectoren in het plan vraagt North Sea Port naar een Europees kader om het grensoverschrijdend transport en opslag van CO₂ te harmoniseren en faciliteren (Europese CCS strategie), ter aanvulling/vervanging van de bilaterale akkoorden die hierover reeds gesloten werden en/of in voorbereiding zijn tussen lidstaten.

North Sea Port nodigt de Europese, nationale en regionale beleidsmakers rond het Green Deal Industrial Plan tenslotte graag uit voor een bezoek om kennis te maken met de klimaatambities en-projecten van de haven, die er in samenwerking met de industriële bedrijven gevestigd zijn. Dit in het bijzonder in de aanloop naar en tijdens het Belgisch Voorzitterschap van de EU in het voorjaar van 2024.

PORT OF ANTWERP – BRUGES

Port of Antwerp - Bruges steunt de intenties en ambities van het Green Deal Industrieel Plan en ziet de nood om te schakelen gezien de druk door de Amerikaanse Inflation Reduction Act. Wat betreft de Net-Zero Industry Act vraagt Port of Antwerp - Bruges voldoende aandacht voor de praktische uitwerking ervan. Bovendien wil Port of Antwerp - Bruges duidelijkheid over de versnelling van vergunningsprocedures in combinatie met andere wetgevingsvoorstellen en het huidige bestaande kader.

Europa moet volgens Port of Antwerp - Bruges ook het belang kennen van technologie-neutraliteit en waardeketens.

VERENIGING VAN VLAAMSE PROVINCIËS

VVP zou aan Europa graag de nood willen aankaarten om regelluwe zones te creëren binnen een duidelijker kader. Deze zones moeten start-ups minder onderhevig maken aan de zware regelgeving die vanuit het Europese Green Deal Industrieel Plan komt.

Pijler 2 – Snellere toegang tot financiering

Het marktaandeel van de EU-industrie staat onder druk door de hoge Europese energieprijzen en buitenlandse subsidies die het speelveld verstoren. De toegang tot financiering voor de netto-nul industrie moet worden uitgebreid en versneld met focus op nationale financiering, EU-financiering én private financiering.

*In verband met **nationale financiering** wilt de Commissie de lidstaten nog meer flexibiliteit bieden om **staatssteun** toe te kennen op afgebakende gebieden en tijdelijke basis. De Commissie heeft hiervoor het tijdelijk crisiskader (voor de oorlog in Oekraïne) omgezet in een Tijdelijk Crisis- en Transitiekader. Daarnaast werd ook een gerichte wijziging van de algemene groepsvrijstellingsverordening goedgekeurd.*

*Om versnippering van de eengemaakte markt als gevolg van uiteenlopende nationale steunniveaus te voorkomen, moet ook de **EU-financiering** opgevoerd worden. De Commissie benadrukt dat REPowerEU het instrument bij uitstek blijft om bij te dragen aan de gerichte en snelle financiering van de netto-nul industrie en dat dit wordt versterkt door andere EU-fondsen, namelijk het InvestEU-programma en het Innovatiefonds. Voor de middellange termijn wil de Commissie voor de zomer van 2023 een nieuw Europees Soevereiniteitsfonds voorstellen.*

*Het overgrote deel van de investeringen die nodig zijn voor de transitie naar netto-nul zal echter afkomstig moeten zijn van **particuliere financiering**. De Commissie benadrukt dat goed functionerende kapitaalmarkten, een volledig ontwikkelde kapitaalmarktenunie en het kader voor duurzame financiering daarom van essentieel belang zijn.*

TLV - TRANSPORT EN LOGISTIEK VLAANDEREN

TLV vraagt zich af of de flexibiliteit rond staatssteun bij de afbouw van koolstof niet leidt tot onverantwoord scheve concurrentievoorwaarden voor operators uit diverse EU-landen. Zo kent Duitsland een subsidie voor 80% van de meerkost van zero emissie vrachtwagens. In Vlaanderen is dit begrensd tot 40% van een bepaald bedrag. Nochtans zijn Duitse vervoerders evenwaardig op de Europese markt toegelaten voor het uitvoeren van goederenvervoer. Dreigende concurrentie-distortie moet voor TLV daarom afgewend worden. Daarom stelt TLV voor om de eenmaking van het interventiebeleid op één lijn te stellen met de Duitse percentages.

FEVIA

Fevia is geen voorstander van meer flexibiliteit in de toekenning van staatssteun. Dit komt vooral de grotere lidstaten ten goede. Fevia verwijst hierbij naar de Temporary Crisis Framework energiesteun: door de massale steun van de Duitse en de Franse overheid aan hun industrie verloren voedingsbedrijven contracten aan de Fransen en Duitsers omdat deze niet meer competitief waren. De loonindexering van 10,96% versterkte dit effect ook nog.

Daarom roept Fevia de Europese Unie op om een EU-fonds op te richten dat projecten financiert op basis van de verwezenlijkingen van de ingediende projecten, ongeacht welke lidstaat dit project indient.

ACV INNOVATIEF

ACV wil de nadruk leggen op het Europese luik van de financiering om het gelijk speelveld op Europees niveau te vrijwaren.

ESSENSCIA VLAANDEREN

Staatssteun leidt tot verstoring van het Europese gelijke speelveld. De budgetten in onder meer Frankrijk en Duitsland zijn veel groter dan in Vlaanderen. Daarom is er nood aan een Europese subsidiëring met Europese middelen, die losstaat van de nationale budgetten of een opgelegde Europese verdeelsleutel. Dit is noodzakelijk om de competitiviteit van de Europese economie te beschermen tijdens de transitie naar een koolstofarm Europa.

Europa moet haar focus leggen op het behoud van het industriële weefsel in Europa. Dit is volgens Essenscia essentieel voor onze welvaart. Een gelijk speelveld op Europees vlak (dat momenteel wordt verstoord door staatssteunverschillen) en op internationaal vlak is dan ook essentieel.

FLANDERS MAKE

Flanders Make vindt een vereenvoudiging van de staatssteunregels of een verdere versoepeling van staatssteun belangrijk. Ook de toegang tot Europese financiering zou makkelijker kunnen worden. De toegang tot de kapitaalmarkten kan voor een deel lopen via de Europese Digital Innovation Hubs die in principe de industrie moeten helpen om de weg naar kapitaal en subsidies beter te vinden.

VOKA

In de pijler rond financiering ziet Voka de volgende struikelblokken:

- De flexibilisering van staatssteun. Zoals eerder gezien (bijvoorbeeld in het staatssteunkader aan Oekraïne), kan dit zeer nefaste gevolgen hebben voor de verstoring van de interne markt en dit is net hét fundament van de Europese economie.
- Onduidelijkheid. Hoe zal de nieuwe Europese financiering binnen het Green Deal Industrieel Plan eruit zien? Wanneer kan dit nieuwe financieringskader verwacht worden? Gebeurt dit opnieuw via de 27 lidstaten of via een innovatie-gedreven excellentie-instrument?
- Manier waarop steun wordt uitgereikt. De Europese fondsen zijn zeer belangrijk, maar vaak ook extreem bureaucratisch. Europese bedrijfsleiders klagen dat de toegang tot de EU-programma's moeizaam en tijdrovend is, vooral in vergelijking met de eenvoud van de federale belastingvoordelen in het kader van de Inflation Reduction Act.

Voka ziet eveneens kansen in de nieuwe financieringsvoorstellen. Vlaanderen is immers erg innovatief op het vlak van duurzaamheid. Ondersteuning vanuit Europa kan dit verder stimuleren.

Europa zou inzake de nieuwe financieringsvoorstellen moeten inzetten op eenvoudige en snelle procedures. Daarnaast wil Voka dat ze de integriteit van interne markt bewaakt, het bestaande EU/Vlaams steuninstrumentarium herzielt en inzet op de financiering van innovatie. Tenslotte wil Voka niet dat Europa meegaat in een subsidierace.

VITO

Voor VITO is stabiliteit van het investeringsklimaat een belangrijke voorwaarde voor concrete engagementen op langere termijn. Risicobeheersing vormt een belangrijke uitdaging voor technologieën waarbij de volledige waardeketen bekeken moet worden.

Daarnaast zijn voor grote transities (zoals de onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen in de industrie) grootschalige backbone infrastructuren voor transport van energie en moleculen een basisvoorwaarde.

Voor VITO zijn de volgende zaken nodig vanuit Europa:

- Verdere stimuli om de samenwerking tussen onderzoeksinstituten als kennis-aanbieders voor de-risking en industrie als vragers van de-risking te ondersteunen.
- Verdere concretisering van cross-border, cross-vector en cross-sector actieplannen voor backbone infrastructuur voor de transport, import en export van energie, moleculen en materialen.
- Meer aandacht aan zowel de structurele financiering (die Europese én regionale financiering combineert) als de voldoende ruime interpretatie van de regulatory sandbox voorwaarden. Deze voorwaarden wil VITO onder meer laten gelden op het vlak van de ruimere interpretatie van regulatory conditions (zoals ook economische condities).

SYNTRUM

Syntra wil graag de versnippering van extra subsidies weggewerkt zien zodat de financiën kunnen gebruikt worden om extra materialen aan te kopen (bijvoorbeeld actuele trainingsapparatuur). Het is noodzakelijk dat er veel investeringen gebeuren, maar door de huidige versnippering laat Syntra vele kansen liggen.

AGORIA

Agoria wijst naar het bestaan van verschillende financiële instrumenten om productieve investeringen (in)direct te ondersteunen. Voor Agoria is het van belang dat er een analyse gebeurt van al deze instrumenten, maar dat Vlaanderen ook niet achterblijft met het benutten van de versoepelde Europese mogelijkheden in kader van het Europese Green Deal Industrial Plan.

Europa moet volgens Agoria vooral het gelijk speelveld tussen de lidstaten bewaken. Een versoepeling van de staatssteunregels mag er namelijk niet toe leiden dat dit een groter voordeel vormt voor grotere lidstaten.

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

VMM vraagt aan Europa om een systeem te voorzien voor intracommunautaire afstemming van het financieringsbeleid.

NORTH SEA PORT

North Sea Port vraagt om de belangrijke industriële spelers in de haven (Arcelor, Volvo, Cargill, Engie, Fluxys, Equinor, Stora Enso, Deme, De Nul, Luminus, Dow, Yara, Orsted,...) ook rechtstreeks te consulteren in de verdere besluitvorming rond het Green Deal Industrial Plan. Bijzondere aandacht

moet gaan naar de administratieve impact (zoals verplichtingen rond opvolging,...) van het plan voor de ondernemingen en naar het vergemakkelijken en versnellen van de toegang tot Europese financiering. De huidige financieringsinstrumenten (bv. Innovation Fund, CEF, Horizon,...) worden door de ondernemingen nog te vaak als bureaucratisch en tijdrovend beschouwd.

Daarnaast vraagt North Sea Port als Belgisch-Nederlandse fusiehaven ook aandacht voor een gelijk speelveld binnen de EU tussen de grote en kleinere lidstaten. Naast de aangekondigde versoepeling van de nationale staatssteunregels zouden ook bijkomende, vlot toegankelijke EU fondsen voor de uitvoering van het Green Deal Industrial Plan moeten voorzien worden, in overeenstemming met bijvoorbeeld de aangekondigde Amerikaanse steun in de Inflation Reduction Act.

North Sea Port vreest dat belangrijke investeringsbeslissingen rond de productie en het gebruik van groene waterstof of andere alternatieve brandstoffen (biodiesel, methanol, ammoniak,...) vertraging dreigen op te lopen als gevolg van de grote onzekerheid over de toekomstige evolutie van de energieprijzen. Daarom vraagt North Sea Port om in het industrieel plan ook voldoende aandacht te besteden aan maatregelen om significante prijsverschillen tussen hernieuwbare energie/alternatieve brandstoffen en fossiele brandstoffen tijdelijk en gericht te kunnen overbruggen ("carbon contract for difference").

PORT OF ANTWERP – BRUGES

Port of Antwerp - Bruges vraagt extra aandacht voor een gelijk speelveld binnen de EU, om de nodige middelen op EU-niveau te voorzien en voor de nood om financieringsprocessen te vereenvoudigen. Deze processen moeten duidelijke en niet-discriminerende criteria hebben en toegankelijk zijn voor alle technologieën (inclusief infrastructuur) die kunnen bijdragen tot de vermindering van de broeikasgasemissies.

Europa zou volgens Port of Antwerp - Bruges het huidige principe eens kunnen omdraaien. Daarmee bedoelt ze om via Europese fondsen te kijken naar projecten die op nationaal niveau geen financiering krijgen. De reden hiervoor ligt in het feit dat het nu vaak een voorwaarde is om nationale funding te hebben vooraleer je Europese financiering krijgt.

Pijler 3 – Verbetering van vaardigheden

De groene transitie zal de **vraag naar nieuwe vaardigheden op alle niveaus doen toenemen**, waarvoor een **grootschalige bijscholing en omscholing van de beroepsbevolking noodzakelijk** is. Het industrieel plan is daarom ook gericht op groene en digitale vaardigheden, op alle niveaus en voor alle mensen, waarbij de **inclusiviteit van vrouwen en jongeren** centraal staat in het plan.

De **EU onderneemt al actie** op dit vlak via de Europese Vaardighedenagenda, de Europese onderwijsruimte, het Europees Pact voor Vaardigheden, een mededeling over het benutten van talenten in de Europese regio's enzovoort. Bovendien heeft de Unie financierings- en solide beleidskaders om de ontwikkeling van vaardigheden **financieel te ondersteunen**. Overheids- en particuliere investeringen moeten ook op de vaardighedendoelstellingen worden afgestemd.

Daarnaast wil de Commissie onder andere volgende zaken ondernemen:

- *Monitoring van vraag en aanbod van vaardigheden in sectoren die relevant zijn voor de groene transitie*
- *Uitvoering van de Europese strategie voor universiteiten*
- *Toptalent aantrekken en behouden*
- *Partnerschappen voor 'groene' vaardigheden*
- *Oprichting van Net-Zero Industry Academies*
- *Vereenvoudiging van de erkenning van kwalificaties*
- *Ontwikkeling van een EU-talentenpool*

FEVIA

Er is momenteel een nijpend tekort op de arbeidsmarkt. Bedrijven vinden niet langer voldoende juiste arbeidskrachten. In die zin is elke actie die talent kan aantrekken positief. Daarom is Fevia vragende partij voor een vereenvoudiging van de arbeidsmigratie.

ACV INNOVATIEF

Het is erg belangrijk dat werknemers de nodige vaardigheden kunnen verwerven om in de nieuwe industriële sectoren aan de slag te kunnen.

Belgische ondernemingen scoren nog altijd matig inzake het inzetten op voortgezette opleidingen. Belgische ondernemingen vanaf 20 werknemers zijn in principe verplicht een jaarlijks opleidingsplan te voorzien, maar aan het niet naleven van die verplichting zijn vandaag geen sancties verbonden. Wij vragen dan ook om minimale opleidingsverplichtingen voor werkgevers te bepalen. In het algemeen moet er nog veel pro-actiever worden ingezet op het vormen van werknemers om de vaardigheden nodig voor de groene transitie te verwerven. Het is voor ACV erg belangrijk dat werknemers de nodige vaardigheden kunnen verwerven om in de nieuwe industriële sectoren aan de slag te kunnen.

ESSENSCIA VLAANDEREN

Door de toenemende kloof tussen enerzijds de competenties van werkzoekenden/potentiële werknemers en anderzijds het verwachtingspatroon van werkgevers is het moeilijk om vandaag voldoende kwalitatieve arbeidskrachten aan te trekken. Deze krapte op de arbeidsmarkt wordt nog versterkt door de dalende kwaliteit van het onderwijs (leesvaardigheden, wiskunde wetenschappen), te weinig instroom in STEM-opleidingen en een grote uitstroom van gekwalificeerde medewerkers door de vergrijzing. Daarnaast vormt de gewijzigde visie op ‘werkbaar werk’ van millennials een uitdaging voor een sector waar 24/7 geproduceerd moet worden. Medewerkers hebben extra competenties nodig om te kunnen fungeren in een industrie 4.0, een industrie onder invloed van vergroening, digitalisering, automatisering en robotisering.

Als we zowel onderzoek als ontwikkeling (en daarmee behoud van welvaart, kennis en kunde) binnen één geografische regio willen houden, moet er extra worden ingezet op specifieke competenties voor arbeidskrachten. Daarom vraagt Essenscia Vlaanderen een meer flankerend STEM-onderwijsbeleid voor lidstaten met lage instroomcijfers in STEM-opleidingen, monitoring van vraag en aanbod van vaardigheden in sectoren die relevant zijn voor de groene transitie, uitvoering van de Europese strategie voor universiteiten, meer inzetten op het aantrekken en behouden van toptalent en de vereenvoudiging van de erkenning van kwalificaties.

FLANDERS MAKE

Het aanbod zou beter kunnen worden afgestemd op de vraag. Momenteel is er nood aan een verbetering van kennis en een verhoging van de vaardigheden binnen de industrie met betrekking tot nieuwe technologieën. Alle maatregelen die de upskilling van medewerkers tot doel hebben zijn daarom meer dan welkom. Bedrijven zouden financiële ondersteuning moeten kunnen krijgen om hun medewerkers efficiënt en effectief op te leiden en te trainen. Belangrijk hierbij is dat de toegang tot trainingsinstituten kan worden verbeterd, European Digital Innovation Hubs kunnen hierin instrumenteel zijn.

VOKA

Voka vraagt zich af welke rol Europa hier überhaupt kan spelen. Het is één van en zoniet dé belangrijkste uitdaging voor de Vlaamse bedrijven, maar het actiedomein is natuurlijk een voornamelijk Vlaams en Federale bevoegdheid. De aandacht vanuit Europa is wel zeer belangrijk en kan dit onderwerp hoog op de agenda plaatsen, maar Voka vraagt zich af hoe Europa hier exact kan ondersteunen.

Belangrijk voor Voka is dat opbouw van expertise en best practices makkelijk kunnen worden gedeeld tussen lidstaten en dat Europees beleid zo simpel mogelijk wordt vertaald zodat lidstaten weten hoe ze er concreet mee aan de slag kunnen gaan.

VITO

Naast een beperkt aanbod van technische competenties, is er momenteel een duidelijke behoefte aan arbeidskrachten die verschillende domeinen (warmte, elektriciteit, energiemarkten, IT, materialen,...) met elkaar kunnen linken, daarbij zijn ook installatiecompetenties een essentieel

onderdeel voor een kwaliteitsvolle implementatie. Strategische livinglabs kunnen in de toekomst een nieuwe toegevoegde waarde bieden omdat zij toelaten om onder reële omstandigheden, betrokkenen uit de industrie en de installatie-sector “innovatie-proof” te maken. Daarnaast is een open internationale samenwerking, ook met landen buiten de EU, noodzakelijk om over voldoende personeelskracht én competentie te beschikken.

SYNTRUM

Opleidingen moeten vandaag aan veel regels voldoen die niet meer aangepast zijn aan de huidige omstandigheden. Er moet worden ingezet op een nauwere samenwerking tussen industrie en opleidingsinstellingen om mensen blijvend te kunnen laten bijscholen. Daarbij zijn investeringen in nieuwe neutrale, polyvalente opleidingscentra cruciaal.

AGORIA

Alle lidstaten, en niet in het minst België, kampen met reële tekorten op hun arbeidsmarkten. Deze tekorten zijn vaak van kwalitatieve aard. Daarom vraagt Agoria om skills meer centraal te stellen in Europese impulsprogramma's alsook om digitale leermiddelen en educatieve technologieën (edtech) hierin op te nemen.

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

Er is meer behoefte aan intracommunautaire uitwisseling (twinning), zoals gemengde programma's waar overheid, opleiding én privé in één opleiding samenkomen.

VLAAMSE HOGESCHOLENRAAD

De instroom van studenten in technische richtingen blijft een probleem. Er moet blijvend worden ingezet op het sensibiliseren van jongeren om te kiezen voor studierichtingen in klimaat en energie. Daarnaast is het noodzakelijk om te beschikken over voldoende laboratorium-infrastructuur om opleidingen en trainingen te kunnen voorzien voor zowel de reguliere student als medewerkers van ondernemingen. De hogescholen hebben vandaag onvoldoende budget om deze infrastructuur aan te kopen.

Europa moet volgens de Vlaamse Hogescholenraad inzetten op de vereenvoudiging van erkenning van kwalificatie. Europa moet daarnaast versnippering van kennis en infrastructuur voorkomen, door het faciliteren van het afstemmen van het samenwerken tussen kennisinstellingen (kan via o.a. European Universities). Hogescholen dienen daarnaast ook een rol te krijgen in de Net-Zero Industry Academies omdat hogescholen enerzijds de expertise hebben om kennis over te dragen en anderzijds veel en goede connecties hebben met bedrijven en organisaties. Ze verwerven innovatieve kennis via het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en kunnen ook in samenwerking met ondernemingen testen en metingen uitvoeren.

Pijler 4 - Open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens

Het Green Deal Industrieel Plan focust tot slot ook op **wereldwijde samenwerking** en het **bevorderen van handel** met het oog op een schone transitie. **Openheid van de handel** is daarbij een essentieel onderdeel en moet verzekeren dat we de positie van de EU als leider op het gebied van netto-nul technologieën kunnen handhaven. Open handel creëert enerzijds kansen voor onze industrie door nieuwe exportmarkten te openen en schaalvoordelen te creëren en biedt anderzijds toegang tot grondstoffen, onderdelen, componenten en diensten die onze industrie nodig heeft.

De Commissie wil daarom de **Wereldhandelsorganisatie** blijven steunen en blijven bouwen aan een netwerk van **vrijhandelsovereenkomsten**. Er moeten ook **andere vormen van samenwerking** blijven ontwikkeld worden (bv. de EU-VS taskforce over de Inflation Reduction Act, of de Handels- en Technologieraad met de VS etc.).

Er zullen ook een **aantal nieuwe initiatieven** worden ontwikkeld, zoals een club voor kritieke grondstoffen, industriële partnerschappen voor schone technologie en netto-nul, een strategie voor exportkredieten enzovoort.

De Commissie wil echter **niet naïef** zijn. **Openheid gedijt alleen als eerlijkheid overeind blijft**. De Commissie zal daarom ten volle gebruik blijven maken van handelsbeschermingsinstrumenten om de eengemaakte markt te beschermen tegen oneerlijke handelspraktijken. De EU zal ook blijven focussen op buitenlandse subsidies die de interne markt verstoren en op het instrument voor internationale overheidsopdrachten.

ACV INNOVATIEF

Het is belangrijk dat de Europese Unie erop toeziet dat partnerlanden, die de toegang tot grondstoffen garanderen, ook beter worden van vrijhandelsovereenkomsten. Deze landen mogen niet gereduceerd worden tot pure exporteurs van grondstoffen (met alle overlast die dergelijke activiteiten met zich meebrengt). Het moet mogelijk gemaakt worden een groter deel van de waardeketen lokaal te ontwikkelen. Daarbij moet aandacht zijn voor afdwingbare duurzaamheidsclausules (met betrekking tot arbeids- milieu en mensenrechten. Dit moet niet alleen in nieuwe, maar ook in bestaande handelsakkoorden.

ESSENSCIA VLAANDEREN

De Belgische chemie en life sciences is zeer exportgericht. Door een toenemend protectionisme staat het principe van vrijhandel wereldwijd onder druk. Nieuwe initiatieven zoals het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), waar export geen enkele bescherming meer krijgt, raken de sector hard. Bovendien wordt vaak vergeten dat een product een onderdeel vormt van een bredere waardeketen. Het is daarom belangrijk om deze waardeketen steeds in kaart te brengen.

Voor een open economie als de onze is er daarom meer dan ooit nood aan ambitieuze handelsakkoorden en constructieve handelsrelaties. Er moet verder worden ingezet op het afsluiten

van handels- en investeringsakkoorden die het principe van vrijhandel hanteren, alsook om hangende akkoorden zo snel mogelijk te ratificeren.

Voka

De initiatieven binnen deze pijler zijn enorm belangrijk voor Voka.

Vrijhandelsovereenkomsten kunnen de handel tussen landen bevorderen door het verminderen of afschaffen van tarieven, quota en andere handelsbelemmeringen. Hierdoor wordt het voor bedrijven gemakkelijker en goedkoper om goederen en diensten over de grenzen heen te verhandelen. Dit zorgt voor economische groei, potentiële jobcreatie, lagere prijzen en in die zin voor een competitiever economisch weefsel.

Een mooi voorbeeld is het CETA-akkoord. Een evaluatienota van vorige week van de Europese Commissie, toont aan dat het akkoord een duidelijk positief effect had op exports en werkgelegenheid, met ook toegang voor kmo's. Als we inzoomen op België, zien we een toename van 61,8 procent tussen 2017 en 2021, waar het Europees gemiddelde op 25,7 procent ligt. Ook met Japan steeg onze export enorm in vergelijking met het Europese gemiddelde sinds de inwerkingtreding in 2019. Terwijl de Europese export naar Japan in 2021 met 12,9% (€+7,1 miljard) steeg, groeide de Belgische export met 139,8% (+4,4 miljard).

Maar in het kader van het duurzame industrieel beleid, spelen nu ook een aantal nieuwe redenen mee.. Ten eerste zijn handelspartners noodzakelijk voor een voldoende aanvoer van kritieke grondstoffen, zoals lithium en kobalt. Deze grondstoffen zijn onmisbaar om de duurzame omslag te maken. De vraag naar deze grondstoffen is momenteel al groot en zal naar verwachting alleen maar blijven groeien. Anderzijds stelt zich ook de realiteit dat het geopolitieke aspect zorgt voor extra uitdagingen, gezien de EU voor verschillende kritische grondstoffen vaak voor meer dan 90 procent afhankelijk is van één enkel land. Door in te zetten op partnerschappen en vrijhandelsakkoorden, kan de EU de toegang tot deze grondstoffen waarborgen en diversifiëren.

Handelsakkoorden dienen ook als platform om sterker samen te werken met handelspartners op vlak van duurzaamheid en mensenrechten. Met sterke duurzaamheidshoofdstukken, zoals in het recent afgesloten vrijhandelsakkoord met Nieuw-Zeeland, boekt de internationale gemeenschap als zodanig veel winst op vlak van duurzaamheid. Ook bestaat het argument dat als we een vrijhandelsakkoord zouden hebben met de Verenigde Staten, Europese bedrijven wel aanspraak hadden kunnen maken op de protectionistische provisies van de inflation reduction act. Hoe werken die? Binnen bepaalde delen worden vanuit het Amerikaans steunprogramma belastingen uitgedeeld aan bedrijven die inzetten op specifieke duurzame projecten. Wanneer een bedrijf ook nog een bepaald percentage aan 'binnenlandse inhoud' heeft of wanneer bijvoorbeeld een elektrisch voertuig wordt geassembleerd in de VS, krijgt het bedrijf in kwestie extra steun. Dit geldt echter niet voor bedrijven uit landen waar de Verenigde Staten een handelsakkoord mee hebben. Dit illustreert hoe Europese bedrijven via partnerschappen ook aanspraak kunnen maken op steunprogramma's in andere landen.

Daarom moeten Vlaanderen en België actief aan de vrijhandelsakkoorden trekken op het Europese niveau. Ze moeten enerzijds inzetten op het onderhandelen en afsluiten van nieuwe

handelsakkoorden, zoals bijvoorbeeld de onderhandelingen met Australië, Mercosur, Chili, Indonesië en andere. Anderzijds moeten we ook intern-Belgisch ons huiswerk maken, door de acht hangende handels-, partnerschaps- en investeringsbeschermingsakkoorden te ratificeren (Associatieakkoord met Centraal-Amerika, Economisch Partnerschapsakkoord Ghana, Economisch Partnerschapsakkoord Ivoorkust, Economisch Partnerschapsakkoord SADC, Investeringsbeschermingsakkoord Singapore, Investeringsbeschermingsakkoord Vietnam, Handelsakkoord met de Andesgemeenschap en Economisch en handelsakkoord met Canada (het Comprehensive Economic and Trade Agreement of CETA)).

Het gaat natuurlijk niet louter om vrijhandelsakkoorden, economische openheid betekent ook actief de dialoog aangaan. Zo blijft het noodzakelijk om een constructieve en wederzijds versterkende handelsrelatie met de Verenigde Staten na te jagen, bijvoorbeeld binnen het werk van de Trade en Technology Council. Maar ook met landen die politiek verder staan van Europese normen en waarden, moeten de lijnen open blijven. Wat voorop moet staan is dat de relaties betrouwbaar en afdwingbaar zijn en dat laatste is mogelijk met het uitgebreide arsenaal aan defensieve handelsinstrumenten die de Europese Unie de laatste jaren heeft uitgewerkt.

Hier ziet Voka drie grote werkpunten:

- Ten eerste moet de interne markt ook tegenover derde landen intact worden gehouden. Naast interne handhaving, is er dus ook nood aan externe handhaving zodat de producten die we importeren ook volledig conform zijn met de Europese regelgeving. Hier ligt zowel een taak voor de lidstaten, als een belangrijke coördinerende taak voor de Europese Commissie.
- Ten tweede dient een correcte implementatie van alle defensieve handelsinstrumenten die de afgelopen periode zijn goedgekeurd (Carbon Border Adjustment Mechanism, Foreign Subsidies Instrument, International Procurement Instrument, ..) zich aan. Hierbij moeten de belangen van de bedrijven voorop staan gezien de maatregelen hen net moeten beschermen tegen oneerlijke concurrentie uit het buitenland. Bedrijven overstelpen met rapportageverplichting zal net het omgekeerde effect hebben. Voka vraagt om dialoog te gaan met de bedrijven over hoe dit op een pragmatische manier kan worden omgezet.
- Tot slot moeten de intellectuele eigendomsrechten van onze bedrijven buiten de Europese Unie ook beschermd worden.

VITO

Energy security of energy supply kan niet zonder de zekerheid over de voorraad en aanvoer van materialen. Een koppeling tussen de Net-Zero Industry Act en de Critical Raw Materials Act is bijgevolg onvermijdelijk. Import van energie en duurzame moleculen zal een belangrijk deel van de toekomstige EU-markt vormen en vraagt om bewuste keuzes inzake positionering van bijvoorbeeld EU- havens als de energiehubs van de toekomst.

Overzeese samenwerkingen en waardeketens moeten ook gebaseerd zijn op een evenwichtige coöperatie op het vlak van innovatie met de betrokken landen. VITO ondersteunt hierin het idee van internationale strategische partnerschappen. Duurzame ontwikkeling moet gebaseerd worden op internationale handel en samenwerking en is niet gebaat bij protectionisme en gesloten grenzen.

AGORIA

Voor Agoria is het van belang dat er een snelle en volledige inwerkingtreding komt van de handels- en investeringsovereenkomsten met Mercosur-landen, Mexico, Indonesië, Chili en Nieuw-Zeeland. België moet ook als geheel de handels- en investeringsovereenkomst met Canada goedkeuren.

PORT OF ANTWERP – BRUGES

Voor een haven die per definitie afhankelijk is van een open internationaal handelsklimaat en vlotte toeleveringsketens is de gekozen focus in het kader van het Green Deal Industrial Plan, internationale samenwerking en openheid. Hierbij is nood aan meer snelheid en duidelijkheid.